

Uitsluitend per e-mail

Openbaar ministerie
College van procureurs-generaal
t.a.v. de heer mr. G.T. Hofstee

Den Haag, 28 april 2022

dossiernummer: 202459
uw kenmerk: PaG/B&S/18907
telefoonnummer: +31 (0)6 53 38 24 65
e-mail: e.vandenbosch@advocatenorde.nl

Betreft: concept aanwijzing procesafspraken in strafzaken

Geachte heer Hofstee,

Bij brief van 4 april 2022 heeft u de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) ter consultatie voorgelegd het concept 'aanwijzing procesafspraken in strafzaken'. De NOvA voldoet graag aan uw verzoek en heeft zijn adviescommissie strafrecht gevraagd te adviseren.

Bijgaand stuur ik u het advies van de adviescommissie. De algemene raad sluit zich aan bij de overwegingen van de adviescommissie en verzoekt u deze bij de verdere uitwerking te betrekken.

Met de meeste hoogachting,
namens de algemene raad,
b/a

mw, mr. R.G. van den Berg
algemeen secretaris

bijlage: advies van de adviescommissie strafrecht

Bezoekadres
Prinses Beatrixlaan 5
2595 AK Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

www.advocatenorde.nl

ADVIES

Aan:	algemene raad
Van:	adviescommissie strafrecht (ACS)
Datum:	21 april 2022
Betreft:	reactie op concept aanwijzing procesafspraken in strafzaken

Aan de ACS is gevraagd te reageren op het concept aanwijzing procesafspraken in strafzaken. Onderstaand treft u de reactie aan.

Conclusie

De ACS verwelkomt initiatieven waarmee strafzaken efficiënter kunnen worden afgedaan. De ACS is evenwel van mening dat het voorleggen (en vaststellen) van een aanwijzing procesafspraken in strafzaken op dit moment prematuur is, aangezien de procureur-generaal bij de Hoge Raad cassatie in het belang der wet zal instellen en de rechtsvraag zal voorleggen of het maken van procesafspraken toelaatbaar is en zo ja, onder welke voorwaarden. De ACS adviseert het College van procureurs-generaal het arrest van de Hoge Raad af te wachten, alvorens over te gaan tot het formuleren van een concept aanwijzing procesafspraken in strafzaken.

Inhoudelijk standpunt ten aanzien van het concept van het College procureurs-generaal

Artikel 1 van het Wetboek van Strafvordering bepaalt dat strafvordering alleen plaatsvindt op de wijze bij de wet voorzien. Op dit moment wordt er door verschillende bij het strafproces betrokken partijen anders gedacht over de vraag of de wet voorziet in de mogelijkheid om procesafspraken te maken. De rechtbank Overijssel oordeelde onlangs dat er voor het maken van procesafspraken geen wettelijke basis bestaat.¹ In antwoord op Kamervragen over procesafspraken² heeft de minister van Justitie aangegeven dat zij de stelling dat een wettelijke grondslag voor het maken van procesafspraken ontbreekt, niet onderschrijft. Onder verwijzing naar rechtspraak van de rechtbank Rotterdam en rechtbank Limburg³, stelt de minister zich op het standpunt dat het Wetboek van Strafvordering ruimte en waarborgen biedt voor het maken van procesafspraken. Daarbij wijst de minister op het feit dat (i) de vervolgingsbeslissing exclusief is voorbehouden aan het OM (het vervolgingsmonopolie, (ii) het OM een ruime mate van (beleids)vrijheid toekomt bij de beslissing of een verdachte wordt vervolgd, voor welke feiten een verdachte wordt vervolgd en welke straf wordt geëist (het opportuniteitsbeginsel) en (iii) de tenlastelegging de grondslag voor het strafproces vormt (de grondslagleer). Tegen deze achtergrond staat het het OM vrij om binnen de kaders van de wet procesafspraken te maken, aldus de minister.

Het is tot op heden onduidelijk of de Hoge Raad het maken van procesafspraken toelaatbaar acht en, indien dat het geval is, onder welke voorwaarden. Op 4 april jongstleden is aangekondigd dat de procureur-generaal bij de Hoge Raad cassatie in het belang der wet gaat instellen in een zaak waarin procesafspraken zijn gemaakt door het OM en de verdediging. De vordering van de procureur-generaal zal naar verwachting vóór de zomer van 2022 worden ingesteld.⁴

¹ Rechtbank Overijssel 28 februari 2022, ECLI:NL:RBOVE:2022.

² Aanhangsel Handelingen II 2021/2022, nr. 2158.

³ Rechtbank Rotterdam 10 december 2021, ECLI:NLRBROT:2021:12525; Rechtbank Rotterdam 24 december 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:12699; Rechtbank Limburg 9 december 2021, ECLI:NL:RBLIM:2021:9266.

⁴ Zie het nieuwbericht 'PG bij de Hoge Raad voornemens cassatie in het belang der wet in te stellen in zaak over procesafspraken tussen OM en verdediging verdachte' van 4 april 2022 op www.hogeraad.nl

Gelet op de grote gevolgen die het maken van procesafspraken heeft voor de strafrechtspleging in het algemeen en de verdachte in het bijzonder, is de ACS van mening dat het oordeel van het Hoge Raad dient te worden afgewacht alvorens tot het voorleggen (en vaststellen) van een aanwijzing procesafspraken in strafzaken wordt overgegaan. Dit klemmt te meer nu de concept aanwijzing een aantal ingrijpende elementen bevat. Zo impliceert de aanwijzing dat verdachten "in ruil" voor een procesafpraak dienen te verklaren over hun rol in de strafzaak of strafzaken. Voorts wil het OM kunnen overeenkomen dat OM en verdediging afspraken maken over het niet instellen van een rechtsmiddel indien het vonnis van de strafrechter overeenkomt met het in gezamenlijkheid voorgelegde afdoeningsvoorstel. Ook blijkt uit de concept aanwijzing dat het proces waarmee tot een procesafpraak moet worden gekomen, wordt gedocumenteerd in een gespreksverslag, plan van aanpak en raamwerkovereenkomst. De concept aanwijzing regelt evenwel niet wat er met deze documentatie dient te gebeuren indien OM en verdediging uiteindelijk niet tot een definitieve procesafpraak komen.

Alles overziend stelt de ACS zich op het standpunt dat het voorleggen (en zeker vaststellen) van een concept aanwijzing procesafspraken in strafzaken op dit moment prematuur is. De ACS is van mening dat het oordeel van de Hoge Raad omtrent de toelaatbaarheid van procesafspraken en de eventuele voorwaarden die daaraan gesteld moeten worden, moet worden afgewacht alvorens een (concept) aanwijzing aan de NOvA wordt voorgelegd en/of door het College van procureurs-generaal wordt vastgesteld.